

Rutin

Lex Sarah

Hässelby -Vällingby
stadsdelsnämnd

Beslutad 2021-12-16

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Innehållsförteckning

Lex Sarah	3
Syfte med rutinen	3
Omfattning	3
Lex Sarah	3
Roller och ansvar	4
Skyldighet att rapportera	6
Vad ska rapporteras	7
Omedelbara åtgärder	7
Hur ska missförhållandet eller den påtagliga risken för missförhållande rapporteras	8
Information till enskild och till andra berörda	8
Utredning	8
Information till den enskilde och till andra berörda	9
Anmälan av allvarligt missförhållande eller påtaglig risk för allvarligt missförhållande till Inspektionen för vård och omsorg (IVO)	9
Egen regi verksamhet inom valfrihetssystemet	9
Dokumentation	9
Sekretess	10
<i>Övergripande styrande dokument</i>	<i>10</i>

Lex Sarah

Syfte med rutinen

Syftet med rutinen är att tydliggöra hanteringen av missförhållanden och påtaglig risk för missförhållanden i förvaltningens myndighetsutövning och i verksamheter i egen regi enligt bestämmelserna om lex Sarah i socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Omfattning

Rutinen omfattar myndighetsutövning och egen regi verksamheter som bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Även verksamhet som utför av personlig assistans åt enskild som har beviljats assistansersättning av Försäkringskassan enligt socialförsäkringsbalken(2010:110) (SFB) omfattas av rutinen.

Rutinen omfattar även ett mottagande av rapporter från upphandlad verksamhet och verksamhet inom valfrihetssystemet samt mottagande av information om genomförd anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Lex Sarah

Det som benämns som lex Sarah är de bestämmelser som finns i SoL och LSS och som innebär en skyldighet att rapportera, utreda, dokumentera, undanröja missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden samt att anmäla allvarliga missförhållanden eller påtagliga allvarliga risker för missförhållanden till IVO.

Lex Sarah är en del i det systematiska kvalitetsarbetet vilket ska innehålla förebyggande och korrigerande åtgärder för att förhindra att påtaglig risk för missförhållanden eller missförhållanden uppkommer eller uppkommer igen.

Roller och ansvar

Stadsdelsdirektör ansvarar för att:

- förvaltningsövergripande rutin gällande lex Sarah är framtagen
- vid behov ge direktiv om ytterligare åtgärder vid mycket allvarlig händelse
- informera ordförande social delegation om inskickad rapport till IVO vid mycket allvarlig händelse
- utse lex Sarahansvarig avdelningschef vid jävsituation

Avdelningschef tillika lex Sarahansvarig ansvarar för att:

- ha kunskap om rutinen och det ansvar som följer av den
- ge information till enhetschef och stab vid introduktion och kontinuerligt arbetsplatsmöten
- ta emot rapport om missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande från myndighetsutövning och verksamhet i egen regi i e-dok och fördela till stab för vidare utredning
- ta emot rapport från medarbetare om medarbetare bedömer att enhetschef är direkt berörd av missförhållandet/den påtagliga risken för missförhållandet
- besluta att inte inleda utredning när det är uppenbart att rapporten inte rör ett missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande och dokumentera beslutet i rapporten
- omedelbara åtgärder har genomförts vid behov
- informera stadsdelsdirektör vid bedömning att händelsen är mycket allvarlig och vidtagna omedelbara åtgärder
- skicka rapport till IVO vid mycket allvarlig händelse för att inom två månader komplettera med utredning
- bedöma allvarlighetsgrad utifrån genomförd utredning
- tjänsteutlåtelse och underlag lämnas till sociala delegationen inför beslut om anmälan till IVO
- eventuellt besluta om vilka berörda, förutom direkt berörd, som ska informeras om genomförd utredning och anmälan till IVO
- ta emot rapport om missförhållande eller risk för missförhållande samt information om anmälan till IVO från upphandlad verksamhet och verksamhet inom valfrihetssystemet och fördela för tjänsteutlåtande till stadsdelsnämnd för information
- följa upp vidtagna åtgärder och resultatet av dem med berörd enhetschef
- följa upp planerade åtgärder med berörd enhetschef

Enhetschef ansvarar för att:

- ha kunskap om rutinen och det ansvar som följer av den
- informera medarbetare om rutinen vid introduktion och löpande, minst en gång per halvår, vid arbetsplatsmöten eller vid behov
- ta emot rapport från medarbetare och skicka till registrator för diarieföring
- informera enskild och eventuell legal företrädare om inkommen rapport, utredning och eventuell anmälan till IVO
- informera vårdnadshavare och barnet, utifrån ålder och mognad, om inkommen rapport, utredning och eventuell anmälan till IVO
- vidta omedelbara åtgärder vid behov
- informera avdelningschef om inkommen rapport och omedelbart vidtagna åtgärder
- vidta planerade åtgärder
- hantera missförhållanden och påtaglig risk för missförhållanden av mindre allvarlig art enligt rutin för avvikelser
- kontinuerligt ta upp avvikelser, lex Sarah och vidtagna och planerade åtgärder på arbetsplatsmöten samt resultat av uppföljning
- informera avdelningschef om resultat av genomförda uppföljningar av vidtagna åtgärder

Avdelningens stab ansvar för att:

- ha kunskap om rutinen och det ansvar som följer av den
- ta emot rapport från myndighetsutövning och från verksamhet i egen regi som diarieförts i e-dok
- utreda risken eller händelsen utifrån inkommen rapport utan dröjsmål
- överlämna utredning till avdelningschef som bedömer riskens eller händelsens allvarlighetsgrad
- skriva tjänsteutlåtande till social delegation vid bedömning att påtagliga risken eller händelsen är allvarlig
- överlämna utredning till enhetschef där bedömningen är att händelsen eller risken inte är allvarlig och ska hanteras enligt rutin för avvikelser
- ge stöd till enhetschef för vidare hantering av avvikelser eller vid påtaglig allvarlig risk för missförhållande eller allvarligt missförhållande
- ta emot rapport och information om anmälan från upphandlad verksamhet, verksamhet inom

valfrihetssystemet och enskild utförare av personlig assistans och skriva tjänsteutlåtande för information till nämnd

- se till att annan nämnd får information om rapport, utredning och anmälan i de fall där annan nämnd tagit beslut om insats för den enskilde som är berörd
- skicka anmälan till IVO efter beslut av sociala delegationen

Medarbetare ansvarar för att:

- ha kunskap om rutinen och det ansvar som följer av den
- meddela enhetschef om kunskapsbrist finns om lex Sarah och rapporteringsskyldigheten
- dokumentera vidtagna omedelbara åtgärder för att avhjälpa påtaglig risk för ett missförhållande eller ett missförhållande i rapporten
- dokumentera i social journal att den enskilde är berörd av rapport och eventuellt anmälan samt om information lämnats till den enskilde, till legal företrädare eller annan utifrån den enskildes önskemål
- överlämna rapport till enhetschef, eller då denne är direkt berörd till avdelningschef, för vidare hantering

Skyldighet att rapportera

Rapporteringsskyldigheten gäller redan när en enskild kan komma ifråga för en insats och i myndighetsutövning. Det innebär att i uppsökande verksamhet eller under handläggning av ett ärende kan missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden finnas som ska rapporteras. Även i genomförandet av insatser kan missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden finnas som ska rapporteras.

En rapporteringsskyldighet har den som är:

- anställd, oavsett anställningsform
- praktikant
- uppdragstagare
- deltagare i arbetsmarknadspolitiska program

Den som anställs ska vid anställningens början, vid exempelvis introduktion, få information om rapporteringsskyldigheten och rutin för lex Sarah. Information ska sedan ges till medarbetare med viss kontinuitet vid exempelvis arbetsplatsträffar.

Den som påbörjar en praktik, ett uppdrag eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska få information om

rapporteringskyldigheten vid praktikens, uppdragets eller programmets början och sedan vidare vid behov.

Vad ska rapporteras

Den som har en rapporteringsskyldighet ska rapportera händelser eller påtagliga risker som innebär eller har inneburit ett hot mot, eller har medfört konsekvenser för, enskildas liv, säkerhet eller fysiska och psykiska hälsa. Det kan även vara bestämmelser eller rutiner som medarbetare åsidosatt eller struntat i vid myndighetsutövning eller i utförandet, en så kallad försummelse. Det är den anställde, praktikanten, uppdragstagaren eller deltagaren som bedömer om en situation eller en händelse ska rapporteras. Denna bedömning, att rapportera, ska inte överprövas av chef.

Nedan är *exempel* på risker eller händelser som ska rapporteras:

- bestraffningar av olika slag såsom nedläggning, fasthållande och inlåsning, hot, trakasserier, våld
- sexuella övergrepp, antydningar och beröring av sexuell karaktär
- ekonomiska övergrepp såsom stöld, utpressning, förskingring
- bristande rutiner och bristande planering som trots påpekande inte åtgärdas och som påtagligt riskerar att leda till, eller har lett till, missförhållande i verksamheten
- bristande handläggningsrutiner som trots påpekande inte åtgärdas och som påtagligt riskerar att leda till, eller har lett till, missförhållande i myndighetsutövningen
- mindre allvarliga händelser som upprepas och sammantaget utgör en påtaglig risk för ett missförhållande eller ett missförhållande

Omedelbara åtgärder

Den som upptäcker eller får reda på ett allvarligt missförhållande eller påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande ska omedelbart undanröja det som direkt hotar eller riskerar att hota den enskildes liv eller hälsa. Vad som har gjorts ska sedan skrivas ned av medarbetare i rapporten och även ges som information till närmaste chef. För övrigt ansvarar chef för att genomföra åtgärder då denne fått ta del av informationen och rapporten.

Hur ska missförhållandet eller den påtagliga risken för missförhållande rapporteras

Rapporten ska snarast, helst samma dag, lämnas till ansvarig chef eller om denne är en direkt del av missförhållandet eller påtagliga risken för missförhållandet, till överordnad chef. Blankett för rapportering finns på intranätet under rubrik ***Lex Sarah***.

Mottagare av rapport skickar den omgående till registrator som lägger in den i e-dok för vidare hantering. I verksamheter som bedriver dygnet runt verksamhet ska en person utses som i enhetschefs ställe tar emot rapport och ser till att omedelbara åtgärder har genomförts vid behov. Rapport och underlag om vidtagna åtgärder överlämnas sedan till avdelningens stab för utredning.

Information till enskild och till andra berörda

Den enskilde bör alltid underrättas om ett missförhållande som har inträffat. Utöver det beslutar enhetschef om vilka andra berörda som ska informeras om rapporten och hur informationen ska ges.

Utredning

Den berörda avdelningens stab ska utan dröjsmål inleda en utredning som dokumenteras på utredningsblankett som finns på intranätet under rubrik ***Lex Sarah***.

Dokumentationen av utredningen ska visa:

- vad det rapporterade missförhållandet eller påtagliga risken för ett missförhållande har bestått i och vilka konsekvenser det har fått eller hade kunnat få för den enskilde
- när den muntliga eller skriftliga rapporten togs emot
- när och hur missförhållandet eller påtagliga risken för ett missförhållande har uppmärksammats
- när missförhållandet har inträffat,
- orsaker till missförhållandet eller påtagliga risken för ett missförhållande
- om något liknande har inträffat i verksamheten tidigare och i så fall varför det har inträffat igen
- bedömningen av om något liknande skulle kunna inträffa igen

Vidare ska det av dokumentationen framgå vilka åtgärder som har vidtagits för att undanröja eller avhjälpa missförhållandet eller risken för ett missförhållande samt tidpunkt för dessa och vad som i övrigt har framkommit under utredningen. Lex Sarahansvarig

avdelningschef avslutar utredningen med en bedömning av missförhållandets allvarlighetsgrad eller den påtagliga riskens allvarlighetsgrad. Då utredningen är klar ska den läggas in i ärendet i e-dok.

Om missförhållandet eller den påtagliga risken för ett missförhållande efter utredning bedöms vara mindre allvarlig ska händelsen eller risken hanteras vidare enligt rutin för avvikelser.

Information till den enskilde och till andra berörda

Den enskilde som är direkt berörd av missförhållandet eller en påtaglig risk för ett missförhållande bör alltid informeras om genomförd utredning och anmälan till IVO. Utöver det beslutar enhetschef eller lex Sarah ansvarig avdelningschef om vilka andra berörda som ska informeras om utredning och anmälan och hur informationen ska ges.

Anmälan av allvarligt missförhållande eller påtaglig risk för allvarligt missförhållande till Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

Då lex Sarah ansvarig avdelningschef bedömt att händelsen var allvarlig eller att den påtagliga risken är allvarlig ska ett tjänsteutlåtande skrivas i e-dok till Hässelby -Vällingby stadsdelsnämnds sociala delegation för beslut om anmälan ska skickas till IVO. Till tjänsteutlåtandet ska en ifylld anmälan biläggas. Blankett finns på IVO:s webbsida [Lex Sarah | IVO.se](https://www.lexsarah.se/ivo). Vid mycket allvarligt missförhållande skickas rapport direkt till IVO efter beslut av avdelningschef och kompletteras inom två månader med en utredning.

Egen regi verksamhet inom valfrihetssystemet

Om en annan stadsdelsnämnd har tagit beslut om en enskild som berörs ett missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande ska den nämnden få information om rapport, utredning och anmälan till IVO.

Dokumentation

Rapport, utredning, anmälan och tjänsteutlåtande ska vara dokumenterade i e-dok. Dokumentation sparad på annat sätt ska raderas då dokumentation är inlagd i e-dok.

En journalanteckning ska göras i den enskildes akt utifrån att den enskilde är berörd av ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande. Journalanteckningen ska beskriva det som är av vikt utifrån att den enskilde är direkt eller indirekt berörd av det som hänt eller riskerat att hända.

Sekretess

Sekretess enligt 26 kap 1 § offentlighets- och sekretesslag (OSL) gäller för personuppgifter i en rapport, utredning och anmälan. Sekretess gäller även för namn på enheten, chef eller liknande om det går att baklänges identifiera en enskild. Sekretess gäller dock inte för enhet eller medarbetare i syfte att skydda medarbetare eller verksamhet från negativ uppmärksamhet.

Övergripande styrande dokument

- Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah, Socialstyrelsen, 2014
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah, SOSFS 2011:5, 2013
- Meddelandeblad, Socialstyrelsen, 2015
- Stockholm stads riktlinjer för lex Sarah, 2013